

fi compass

Udržateľný spôsob dosiahnutia hospodárskych a sociálnych cieľov EÚ

Finančné nástroje

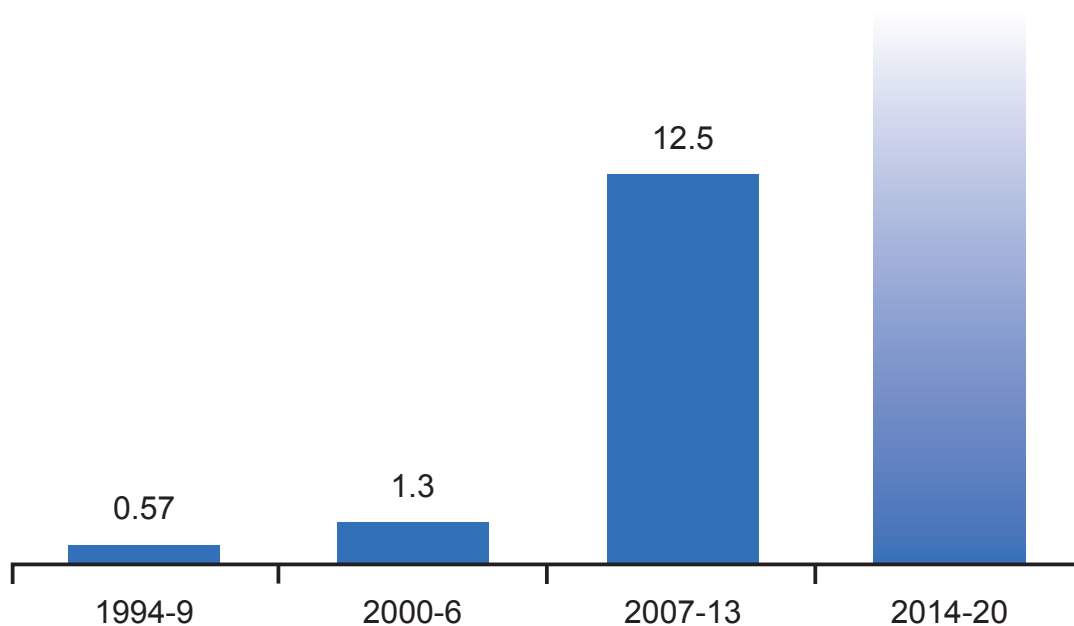
Finančné nástroje spolufinancované z európskych štrukturálnych a investičných fondov predstavujú udržateľný a účinný spôsob, ako investovať do rastu a rozvoja ľudí a podnikov v členských štátoch a regiónoch EÚ. Prostredníctvom týchto nástrojov sa podporuje široká škála rozvojových cieľov v prospech celého radu prijímateľov, pričom finančné prostriedky je možné opätovne využiť na ďalšie investície.

Európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF), ktoré tvorí Európsky fond pre regionálny rozvoj (EFRR), Európsky sociálny fond (ESF), Kohézny fond (KF), Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV) a Európsky námorný a rybársky fond (ENRF), možno využiť na komplexnú podporu rozvoja, a to investovaním napríklad do podnikov, výskumu a vývoja, infraštruktúry, zamestnanosti a odbornej prípravy, poľnohospodárstva, rozvoja lesníctva a rybárstva s celkovým cieľom zlepšiť kvalitu života občanov EÚ. V období rokov 2014 až 2020 majú členské štáty a ich regióny prostredníctvom EŠIF k dispozícii sumu približne 450 miliárd EUR. **Politika súdržnosti, rozvoja vidieka a námorná politika** predstavujú spolu najväčšiu oblasť investícií EÚ pre inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast.

Členské štáty a regióny môžu využiť finančné nástroje ako efektívny a udržateľný spôsob zabezpečenia podpory zameranej na priority programu spolufinancovaného prostredníctvom EŠIF. Finančné nástroje sú vhodné pre finančne životaschopné projekty, čiže tie, pri ktorých sa predpokladá, že vygenerujú dostatočný výnos alebo úsporu potrebnú na splatenie poskytnutej podpory. Finančné nástroje musia napraviť zistené zlyhanie trhu, napríklad v prípadoch, keď banky nechcú poskytovať úvery, prípadne ak súkromný sektor nie je ochotný investovať.

Sumy investované prostredníctvom finančných nástrojov v rámci programov EFRR s ESF sa v posledných rokoch výrazne zvýšili. Objem prostriedkov investovaných v rámci piatich fondov EŠIF v období rokov 2014 – 2020, ako aj v kontexte Investičného plánu pre Európu, však podľa predpokladov porastie ešte viac.

Príspevky z programov na finančné nástroje (v mld. EUR)

Finančné nástroje sú flexibilné a je z nich možné poskytnúť podporu v takej podobe, ktorá je pre danú investíciu najvhodnejšia, napríklad úver, mikroúver, záruka alebo vlastný kapitál:

Finančné nástroje: Typy podpory a názorné príklady

Úvery

Úvery predstavujú finančné prostriedky poskytnuté podniku alebo jednotlivcovi, ktoré sa musia splatiť v súlade s vopred stanoveným splátkovým kalendárom. Využívajú sa v prípade, keď banky nie sú ochotné poskytnúť úver, alebo ponúknuť financovanie za lepších podmienok (napr. s nižšou úrokovou sadzbou, dlhšou dobou splatnosti alebo nižšími požiadavkami na zabezpečenie).

V rámci úveru financovaného z prostriedkov EÚ sa v Estónsku podporila rekonštrukcia 619 bytových domov s viac ako 22 000 bytovými jednotkami na moderný štandard, čím sa dosiahla výrazná úspora energie a skvalitnenie životných podmienok obyvateľov týchto bytov.

Mikroúver

Mikroúvery sú malé úvery poskytované jednotlivcom, alebo veľmi malým podnikom, ktoré mávajú často znemožnený prístup k finančným službám. Mikroúvery sa obvykle poskytujú na krátku dobu splatnosti. Zábezpeka sa nevyžaduje, alebo je nízkej hodnoty.

V Maďarsku sa v rámci projektu financovaného zo zdrojov EÚ prostredníctvom mikroúveru aj grantu zlepšila situácia viac ako 9 000 rastúcich mikropodnikov, a to zlepšením ich prístupu k finančným zdrojom.

Záruky

Záruky poskytujú veriteľovi istotu, že aj v prípade nesplácania úveru zo strany dlžníka dôjde k úplnému, alebo čiastočnému splateniu kapitálu veriteľa. Poskytovateľ záruky nesie zodpovednosť za nedostatočné splácanie, alebo nesplatenú časť dlhu dlžníka.

V rámci projektu záruk financovaného z prostriedkov EÚ sa v Rumunsku poskytli záruky viac ako 694 prijímateľom (poľnohospodárom a vidieckym MSP). Cieľom týchto záruk bolo pomôcť prijímateľom zlepšiť ich výrobné metódy a chrániť a rozvíjať životné prostredie. Týmto spôsobom sa zatiaľ podarilo vytvoriť, alebo udržať 10 200 pracovných miest.

Vlastný kapitál

Nástroje vlastného kapitálu sú postavené na investovaní kapitálu do podniku výmenou za úplný, alebo čiastočný vlastnícky podiel v danom podniku. Investor, ktorý investuje vlastný kapitál, môže nad podnikom prevziať istú manažérsku kontrolu a podieľať sa na jeho ziskoch. K týmto nástrojom patrí rizikový kapitál (označovaný aj ako venture kapitál), zárodkový kapitál a počiatkový kapitál. Návravnosť závisí od rastu a ziskovosti podniku. Prostriedky sa vrátia, keď investor predá svoj podiel v podniku inému investorovi („výstup“), alebo prostredníctvom prvej verejnej ponuky (IPO).

V rámci nástroja rizikového kapitálu financovaného zo zdrojov EÚ sa v nemeckom sasku investovalo do 45 mladých spoločností. Investícia im pomohla prekonať ťažkú počiatkovú fázu a pomohla im rásť, vďaka čomu mohli využiť inovačné myšlienky a technológie. Týmto spôsobom sa podarilo vytvoriť, alebo udržať viac ako 450 pracovných miest.

Ako fungujú finančné nástroje?

Krajinám a regiónom EÚ sa z rozpočtu EÚ pridelia finančné prostriedky na plnenie sedemročných stratégií hospodárskeho a sociálneho rozvoja, ktoré sú v súlade s európskou stratégiou rastu a zamestnanosti do roku 2020 a sú načrtnuté v „programoch“ dohodnutých s Európskou komisiou. Tieto programy realizujú členské štáty a regióny EÚ, ktoré samé rozhodujú o tom, aké druhy projektov a investícií sú pre

dané stratégie najvhodnejšie. Túto prácu organizujú „riadiace orgány“ jednotlivých krajín a/alebo regiónov. Rozhodujú, kde sa použijú granty, alebo finančné nástroje na účely podpory. Pred pridelením peňažných prostriedkov do finančného nástroja musia riadiace orgány posúdiť, čo treba urobiť, prečo to treba urobiť a kto to má urobiť. V regióne sú napríklad podniky pôsobiace v oblasti moderných technológií, pre ktoré bežné financovanie z banky nie je dostupné, pretože projekty, ktorým sa venujú, sú príliš riskantné. Môže ísť napríklad aj o veľmi malé podniky a podnikateľov, ktorí nemôžu získať úver, pretože banka s nimi nemá skúsenosť, prípadne nevedia ponúknuť zabezpečenie. Na základe dôkladného posúdenia potrieb možno nastaviť jeden, alebo aj viac finančných nástrojov.

Finančné nástroje zvyčajne riadia finančné inštitúcie s celoštátnou, alebo regionálnou pôsobnosťou (napríklad banky), ktoré sa vyberú a poveria spravovaním finančných nástrojov v mene riadiaceho orgánu. Finančné nástroje s využitím zdrojov EÚ sa teda poskytujú na regionálnej, alebo miestnej úrovni, často prostredníctvom inštitúcií, ktoré už subjekty, pre ktoré je podpora v konečnom dôsledku určená, poznajú.

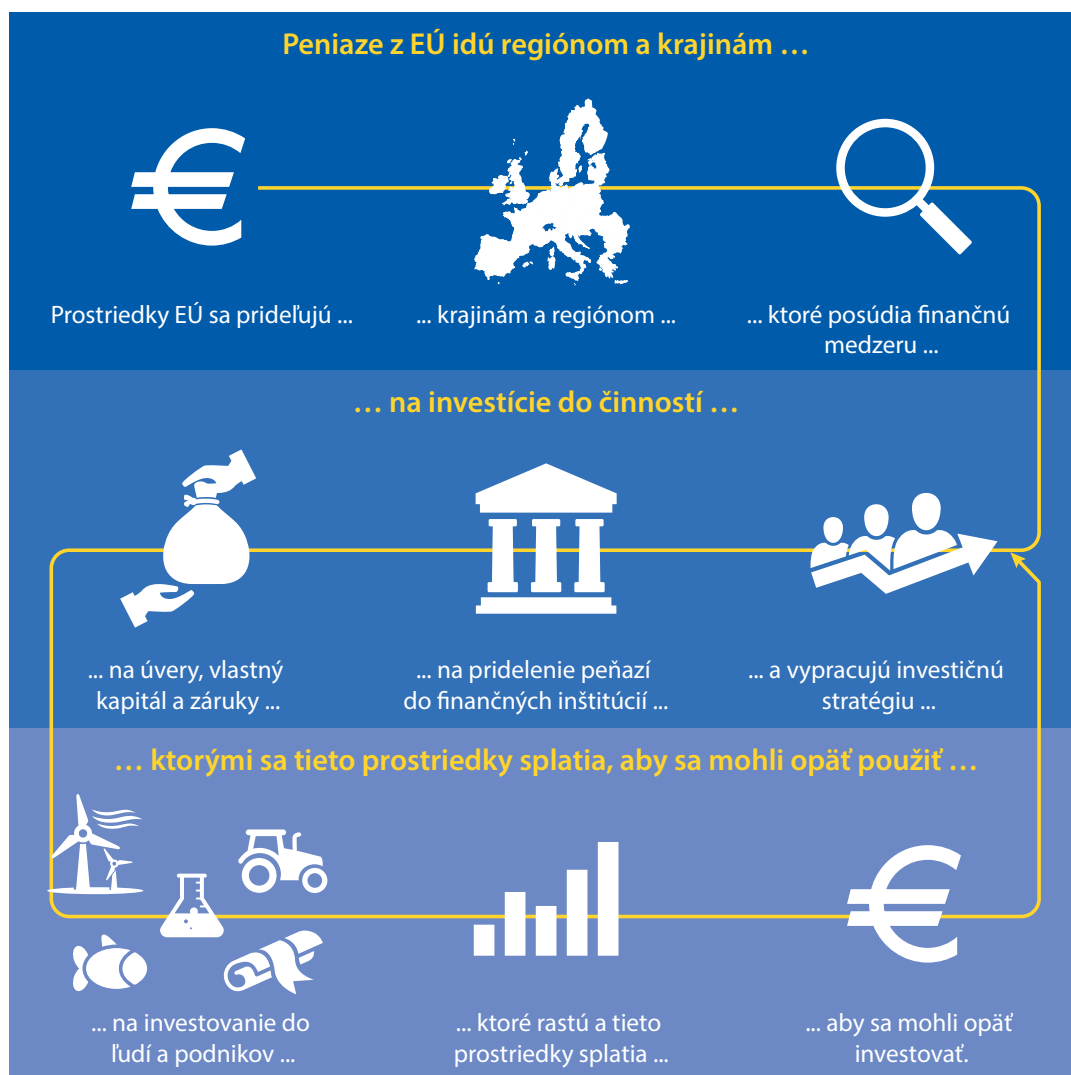
Finančné nástroje sa musia investovať do projektov, ktorými sa presadzujú ciele EŠIF. Môžu zahŕňať ktorýkoľvek z jedenástich tematických cieľov stanovených pre obdobie rokov 2014 – 2020:

- Výskum a inovácie
- Informačné a komunikačné technológie (IKT)
- Konkurencieschopnosť MSP (vrátane vidieckych podnikov, z oblasti spracovania produktov rybolovu a oblasti akvakultúry)
- Nízkouhlíkové hospodárstvo
- Prispôsobovanie sa zmene klímy a riadenie rizík
- Životné prostredie a efektívnosť využívania zdrojov
- Udržateľná doprava a prekážky v sieti
- Zamestnanosť a mobilita pracovnej sily
- Sociálne začlenenie a chudoba
- Vzdelanie
- Inštitucionálna kapacita

Finančné nástroje podporované prostredníctvom EŠIF musia spĺňať osobitné regulačné ustanovenia uvedené vo viacerých právnych predpisoch: nariadenie o spoločných ustanoveniach (CPR), ktorým sa upravuje vykonávanie EŠIF, ďalej všetky nariadenia týkajúce sa konkrétneho fondu a viacero súvisiacich delegovaných a vykonávacích predpisov.

Ako fungujú finančné nástroje?

Finančné nástroje ponúkajú mnoho výhod

Peniaze sa splatia a opakovane sa použijú v tom istom regióne na ďalšie investície. To je dôležité najmä v časoch znižovania verejných výdavkov.

Verejné prostriedky **nabádajú k súkromným investíciám**. Takzvaní podnikateľskí anjeli môžu napríklad investovať do malých podnikov súbežne s nástrojmi financovanými z EÚ, pričom sami osebe by neinvestovali. Mestské nehnuteľnosti, ktoré by inak stáli nevyužitú, možno prestavať na rôzne komerčné a priemyselné účely, pretože sa podarí presvedčiť developerov, aby do projektu vstúpili. Vďaka záručnému fondu s podporou EÚ môže banka poskytnúť úver podnikateľovi, ktorý nedokáže ponúknuť zábezpeku.

So súkromnými investíciami prichádzajú aj **odborné znalosti súkromného investora**. Podniky a miestne orgány môžu len získať z „praktickejšieho“ prístupu v realizácii projektov, keďže organizácie určené na riadenie finančných nástrojov sú motivované k tomu, aby ich investície boli úspešné.

A čo z toho môžete mať vy?

- Ako **vnútroštátny, regionálny alebo miestny orgán** môžete vyťažiť viac z prostriedkov dostupných na rozvoj vo vašej oblasti tak, že pritiahnete iné zdroje financovania a splatené peniaze znova investujete.
- Ako **finančný sprostredkovateľ** môžete prispieť k udržateľnému rozvoju svojho regiónu tým, že prispějete k investovaniu prostriedkov EÚ výmenou za poplatok za správu, čím potenciálne rozšírite aj svoju zákaznícku bázu.
- Ako **občan, podnikateľ, alebo podnik** získate možnosť prístupu k financovaniu aj v prípadoch, keď banky v minulosti odmietali poskytnúť financovanie, prípadne ho ponúkali za neatraktívnych podmienok. Váš riadiaci orgán vás informuje, ktorí finanční sprostredkovatelia vo vašom regióne ponúkajú finančné produkty spolufinancované z prostriedkov EÚ, ktoré by pre vás mohli byť vhodné.

Riadiace orgány

- plnia programové ciele, napr. pomáhajú rásť malým a stredným podnikom v regióne zvyšovaním ponuky financovania
- znovu použijú vracajúce sa prostriedky v rámci danej programovej oblasti
- finančné nástroje sa s grantmi môžu navzájom dopĺňať
- stimulujú spolufinancovanie verejného a súkromného sektora, čím sa navyšujú prostriedky programov a zlepšujú sa ich výsledky
- pomáhajú rozvíjať stranu ponuky prostredníctvom budovania kapacít a kapitálu navyše

Banky Správcovia fondov Investori

- diverzifikácia/rozšírenie produktovej ponuky, aktivít, alebo investičných príležitostí
- účasť verejného sektora umožňuje zdieľať riziko
- ďalšie zdroje, ktoré pomôžu vyvíjať produkty pre nové trhy, alebo produkty, ktoré zatiaľ neboli životaschopné
- príležitosti spravovať fondy

Koneční príjemcovia

- môžu získať prístup k financovaniu, ktoré pre nich bolo v minulosti nedostupné
- získajú prostriedky od bánk a iných finančných sprostredkovateľov v regióne, pričom postupy podávania žiadosti sú často jednoduchšie než v prípade bežných bankových úverov
- možnosť kombinovania s „mäkkou“ podporou, napríklad konzultáciou, alebo poradenstvom
- rôzne druhy dostupných nástrojov

www.fi-compass.eu
contact@fi-compass.eu
© EIB (2015)

European Commission
Directorate-General
Regional and Urban Policy
Unit B.3 "Financial Instruments and IFIs' Relations"
B-1049 Brussels

European Investment Bank
Advisory Services
fi-compass
98-100, boulevard Konrad Adenauer
L-2950 Luxembourg